

מבוא ללימודי אפריקה: הרצאות וקריאה

(הזכות לשינויים שמורה)

ד"ר אלה קרן, elakr@openu.ac.il, שעת קבלה יום ה', שעה 14:00 בתיאום מראש

דרישות והרכב הציון: על פי הנחיות הפקולטה, הנוכחות בהרצאות חובה. השתתפות פעילה בהן ותרומה לדיון על בסיס קריאה תקנה עד 20% מהציון הסופי. משקל בחינת סוף השנה הוא 80% מהציון הסופי.

סמסטר א:

1 היכרות: אפריקה בין דעות קדומות לבין ידע

2 אפריקה "על המפה": מפות גיאוגרפיות ומפות מנטליות J. Parker and R. Rathborne, *African History: A Very Short Introduction*, Oxford 2007, chapter 1, especially pp. 10-16.

3 חקר אפריקה: מי חוקרים, איך חוקרים ולמען אלו מטרות? נחמיה לבציון ויקותיאל גרשוני, מבוא להיסטוריה של אפריקה, יחידה 1 במסגרת הקורס: צמיחת המדינות החדשות באפריקה, האוניברסיטה הפתוחה, 2003, עמ' 24-7, Parker and Rathborne, *African History*, chapter 3, pp. 48-69.

4 הקולנוע כמקור ליצירתם וטיפוחם של דימויים לגבי אפריקה: מטרזן ועד לגעת ביהלום רוברט סטאם ולואיז ספנס, "קולוניאליזם, גזענות וייצוג", עין בעין, 1, 2003, 9-25.
Martha Evans and Ian Glenn, "TIA—This is Africa": Afropessimism in Twenty-First-Century Narrative Film" *Black Camera* 2 (1), 2010, pp. 14-35.

5 חברות אפריקניות – מגוון ואחדות Parker and Rathborne, chapter 2, especially pp. 25-37.

6 מדינות באפריקה – מגוון ואחדות לבציון וגרשוני, מבוא, עמ' 35-45, 50-53, 79-72.

7 אפריקה מבעד לאמנות

8 קשרים טרנס-סהריים: מסחר, דת (איסלאם) ופוליטיקה פנימית ובין-לאומית לבציון וגרשוני, מבוא, עמ' 54-67, 85-93.
Richard Reid, *A History of Modern Africa*, Wiley-Blackwell, 2009, pp. 81-90; 94-101.

9 קשרים במזרח אפריקה: מסחר, דת, התרבות הסווהילית, ופוליטיקה פנימית ובין-לאומית R. Reid, *A History of Modern Africa*, pp. 43-52; 102-109.

10 קשרים טרנס-אטלנטיים: מסחר, פוליטיקה פנימית ובין-לאומית מאות 16-19 א. קרן, "בכבלי העבר: סחר העבדים הטרנס-אטלנטי בזיכרון המשותף בגאנה", דוקטורט, אוניברסיטת תל אביב, 2007, עמ' 14-20, לבציון וגרשוני, מבוא עמ' 68-84, 94-104.

11 קשרים דיאספוריים: התפתחות התפוצות האפריקניות והשפעתן על זהויות אפריקניות Parker and R. Rathborne, *African History*, pp. 38-43; 70-77.

12 קשרים "לגיטימיים"? מסחר, דת (נצרות) ופוליטיקה פנימית ובין-לאומית במאה ה-19 רובין לו, "ביטול הסחר בעבדים, חוק בינלאומי ואימפריאליזם בריטי", זמנים, 107, 2009, 40-49, וכן לבציון וגרשוני, מבוא, עמ' 102-113.

13 הקולוניאליזם האירופי באפריקה: סיבות להשתלטות, אופני הכיבוש ומיסוד השליטה נעמי חזן, נורית השמשוני-יפה ואלה קרן, *קולוניאליזם באפריקה*, יחידה 2 בקורס צמיחת המדינות החדשות באפריקה, האוניברסיטה הפתוחה, 2003.

סמסטר ב:

- 14 הקולוניאליזם ומורשתו: פרק היסטורי בשרשרת ארוכה או נקודת מפנה דרמטית? נעמי חזן, נורית השמשוני-יפה ואלה קרן, *דה קולוניאליזם באפריקה*, יחידה 3 בקורס צמיחת המדינות החדשות באפריקה, האוניברסיטה הפתוחה, 2003.
- 15 תהליכי הדה-קולוניאליזם – האם שחרור? נעמי חזן, נורית השמשוני-יפה ואלה קרן, *קולוניאליזם ודה קולוניאליזם באפריקה*, יחידות 2-3 בקורס צמיחת המדינות החדשות באפריקה, האוניברסיטה הפתוחה, 2003.
- 16 אידיאולוגיות אנטי קולוניאליות ואידיאולוגיות שחרור לאומיות באפריקה בני נויברגר ואלה קרן, *לאומיות אנטי-קולוניאלית - הממד הרעיוני*, יחידה 4 בקורס צמיחת המדינות החדשות באפריקה, האוניברסיטה הפתוחה, 1997.
- 17 ההיסטוריה בשירות הלאומיות – זיכרון ושכחה בהיסטוריוגרפיה האפריקנית Parker and R.Rathborne, *African History*, pp. 122-129, 135-149.
- 18 קולוניאליזם התנחלותי וחבלי העצמאות באפריקה הדרומית: אלג'יריה כמקרה מבחן מישל אביטבול ודניאל זיסנווין, *מקולוניאליזם ללאומיות: תוניסיה, אלג'יריה, מרוקו*; יחידה 6 בקורס צמיחת המדינות החדשות באפריקה, האוניברסיטה הפתוחה.
- 19 אתיופיה - מדינה אפריקנית טיפוסית או מדינה יוצאת דופן באפריקה? חגי ארליך, *אתיופיה-קיסרות ומהפכה בקרן אפריקה*, 1997, פרקים 2-3.
- 20 אתגרי העצמאות: היחסים המסוכנים בין אתניות ולאומיות Parker and R.Rathborne, *African History*, chapter 2, especially pp. 43-47.
בנימין נויברגר, 'קבוצות אתניות והמדינה באפריקה'. מתוך: S. Ben-Ami, Y. Peled, A. Spectorowsky (eds.), *Ethnic Challenges to the Modern State*, 2000, pp. 294-308. גרסה מתורגמת של המאמר תועלה לאתר הקורס.
- 21 אתגרי העצמאות: מביאפרה לרואנדה ולדרפור: סכסוכים פנימיים וניסיונות יישובם בנימין נויברגר, 'קבוצות אתניות והמדינה באפריקה'. מתוך: S. Ben-Ami, Y. Peled, A. Spectorowsky (eds.), *Ethnic Challenges to the Modern State*, 2000, pp. 294-308. גרסה מתורגמת של המאמר נמצאת בהיילרן.
- 22 אתגרי העצמאות: קצין וג'נטלמן? משטר ופוליטיקה במדינות אפריקה בעידן העצמאות בני נויברגר, צבא ופוליטיקה באפריקה, יח' 10 וכן דמוקרטיה, דמוקרטיזציה ודה-דמוקרטיזציה, יח' 11 בקורס צמיחת המדינות החדשות באפריקה, האוניברסיטה הפתוחה, 2003.
- 23 אתגרי העצמאות: אפריקה מבעד לצלחת - משברים כלכליים וסביבתיים באפריקה Richard Reid, *A History of Modern Africa*, pp. 334-342
- 24 אתגרי העצמאות: משברים חברתיים באפריקה A. Gordon, 'Population, Urbanization and Aids', in *Understanding Contemporary Africa*, eds. A. & D. Gordon, 2007, pp. 203-234
- 25 אפריקה במערכת הבין-לאומית מבעד לעיניהם של מדינאים, סוחרים, תיירים ומתנדבים C. Clapham "The Evolution of Africa's international relations" in Engel & Olsen eds. *Africa and the North: Between Globalization and Marginalization* (2005), pp. 20-37.
- 26 פניה המשתנים של אפריקה בעשור הראשון של המאה ה-21: סיכום וחזרה

בהצלחה!